

UTENOS KOLEGIJOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMA 2024–2029 M.

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Utenos kolegijos (toliau – Kolegijos) korupcijos prevencijos programa 2024–2029 m. (toliau – Programa) parengta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija 2015–2025 metų programa, Utenos kolegijos statutu, Utenos kolegijos akademinės etikos kodeksu, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais korupcijos prevencijos veiklą.

2. Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programoje.

3. Korupcijos prevencijos programos 2021–2023 m. tikslas – užtikrinti veiksmingą, kryptingą korupcijos prevenciją ir korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Kolegijoje.

II SKYRIUS APLINKOS ANALIZĖ

4. 2020–2021 m. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ atliko tyrimą „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2020“: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>, kurį inicijavo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba. Buvo tiriamos trys tikslinės grupės: Lietuvos gyventojai, verslo įmonių vadovai ir valstybės tarnautojai. Iš viso buvo apklausti 1006 Lietuvos gyventojai, 510 verslo įmonių vadovai, 554 valstybės tarnautojai.

5. Tarp Lietuvos gyventojams aktualių problemų korupcija užima 5-ą vietą (iš 18) po mažų atlyginimų, sveikatos apsaugos, kylančių kainų, bedarbių. Kaip labai rimtą problemą korupciją nurodė 35% gyventojų. Tai mažiausia rodiklio reikšmė nuo 2007 m. Įmonių vadovai korupciją, kaip labai rimtą problemą, paminėjo 5-oje vietoje – 30% (2019 m. – 32%), o valstybės tarnautojai – 4-oje vietoje – 33% (2019 m. – 23%). Taigi gyventojai, įmonių vadovai ir tarnautojai korupcijos problemą šiuo metu mini panašiu intensyvumu. Korupcijos, kaip labai rimtos problemos suvokimas 2020 m. (karantino, Covid-19 pandemijos metu) esmingai nepakito.

6. 19% Lietuvos gyventojų mano, kad korupcijos mastai per 5 metus išaugo, 36% – kad nepakito ir 33% – kad sumažėjo. 2008 m. manančių, kad korupcijos mastai per 5 metus padidėjo, buvo 77%, 2011 m. – 53%, 2014 m. – 35%, 2016 m. – 42%, 2018 m. – 25%, 2019 m. – 20%, t. y. nuo 2008 m. iki 2020 m. buvo stebima vertinimų gerėjimo tendencija (išskyrus 2016 m.). 2020 m. užfiksuotas geriausias rezultatas vertinimuose. Panaši tendencija ir 12 mėnesių dinamikos vertinime. Ateities atžvilgiu yra daugiau optimistų (32%), negu pesimistų (14%). Tai vėlgi geriausias rezultatas per daugelį metų. Valstybės tarnautojų korupcijos procesų vertinimai yra optimistiškiausi nuo matavimų pradžios 2011 m. Šiuo metu teigia, kad per 5 metus korupcijos lygis sumažėjo – 77%, per 12 mėn. sumažėjo – 51%, per 3 metus sumažės – 75% tarnautojų (korupcijos augimą prognozuoja tik 2%).

7. Kaip labiausiai paplitusius korupcinius reiškinius („labai paplitę“), gyventojai nurodė, kai asmuo gydytojui atsidėkoja pinigais po sėkmingai atliktos operacijos – 37%, kai naudojamas tarnybiniu automobiliu asmeniniai tikslai – 37%, kai per pažintis yra įsidarbinama į valstybės instituciją – 35%. Labai dažnai buvo minimos tokios korupcijos formos kaip nepotizmas, politinių partijų narių protegavimas. Šios situacijos buvo dažniausiai minimos ir 2019 m. Beveik

visais atvejais 2020 m. nurodžiusių, kad korupcinės situacijos yra labai paplitusios, yra daugiau, nei 2019 m.

8. Gyventojai taip pat vertino konkrečių organizacijų, veiklos sričių korumpuotumo lygį. Švietimo sektorius nepateko tarp kaip „labai korumpuota“ veiklos sritis. Lyginant su 2019 m., atsakymų „labai korumpuota“ sumažėjo miestų ir rajonų ligonių – 23% (buvo 30%), respublikinių ligoninių / klinikų – 26% (buvo 32%). Žymiai sumažėjo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos korumpuotumo vertinimas – 8% (buvo 21%).

9. Dauguma gyventojų (71%) mano, kad kyšis padeda spręsti problemas. Ši dalis, lyginant su 2019 m., padidėjo (buvo 61%). 18% gyventojų duotų kyši, kad išspręstų savo problemas, dar 42% pažymėjo, kad tai priklauso nuo aplinkybių. Patiems respondentams per 12 mėnesių kyši siūlė 2% atvejų.

10. Sutinka, kad kyšis padeda spręsti problemas, 44% įmonių vadovų (tai daugiau nei 2019 m. – 36%). Duotų kyši 5% įmonių vadovų, dar 20% tą darytų priklausomai nuo aplinkybių. 24% valstybės tarnautojų nurodė, kad kyšis padeda spręsti problemas, tai maždaug tiek pat, kaip ir 2019 m. (25%).

11. Per 12 mėnesių kyši yra davę 9% gyventojų, o per 5 metus – 23%. Tai mažiausi rezultatai nuo 2007 m. Per 12 mėnesių kyši yra davę 4% įmonių atstovų, o per 5 metus – 6%. Tai yramžiausi rezultatai nuo 2007 m. 1% valstybės tarnautojų nurodė, kad per 12 mėn. jiems yra tekę duoti kyši, tai mažiau nei ankstesniais metais (2019 m. – 2%, 2018 m. – 4%, 2016 m. – 6%). Sumažėjo arba nepakito ir davusių kyši per 5 metus dalis – 9% (2019 m. – 9%, 2018 m. – 12%, 2016

m. – 19%). 17% valstybės tarnautojų nurodė, kad jų įstaiga dažniau ar rečiau patiria politikų spaudimą dėl jų privačių interesų (2019 m. buvo 15%, 2018 m. buvo 19%). Taip pat 15% respondentų nurodė, kad jų įstaiga patyrė politikų spaudimą dėl jų atstovaujama partijų interesų (2019 m. buvo 11%, 2018 m. buvo 16%).

12. 2020 m. nebuvo nei vienos institucijos / procedūros, kur lankėsi / naudojosi įmonių vadovai (ne mažiau N = 100), kur kyšio prievartavimo ar davimo indeksai būtų bent kiek žymesni (viršytų 0,1).

13. Į klausimą, kokios institucijos ir socialinės grupės labiausiai gali prisidėti prie korupcijos mažinimo, gyventojai dažniausiai atsakė, kad tai STT – 56% (2019 m. – 57%), Seimas – 54% (2019 m. – 44%), Vyriausybė – 52% (2019 m. – 49%). Valstybės tarnautojai pirmiausiai nurodė Seimą – 66% (2019 m. – 51%), teisėsaugos institucijas – 66% (2019 m. – 58%), Vyriausybę – 63% (2019 m. – 45%).

14. 50% gyventojų žino, kur reiktų kreiptis dėl korupcijos atvejų (tai žymiai daugiau nei ankstesniais metais), 19% praneštų, 8% norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje. Įmonių vadovų rodikliai šiuo požiūriu yra aukštesni: 66% žino, 28% praneštų, 8% norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje. Dar daugiau žino, kur reiktų kreiptis, valstybės tarnautojų grupėje – 88%, praneštų apie korupciją – 53% tarnautojų, norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje – 28%.

15. Taigi, lyginant su 2019 m., korupcijos, kaip labai svarbios problemos, suvokimas esmingai nepakito, tačiau gyventojams jis yra mažiausias nuo 2007 m. Gyventojų ir valstybės tarnautojų korupcijos dinamikos vertinimai yra geriausi nuo matavimų pradžios. Visose tikslinėse grupėse sumažėjo duodančių kyšius dalis, sumažėjo kyšių prievartavimo ir davimo indeksai tokiose svarbiose institucijose kaip savivaldybės, poliklinikos. Kita vertus, padidėjo subjektyvus korupcijos lygio suvokimas daugelyje įstaigų. Dėl korupcijos pirmiausiai yra kaltinami politikai ir teisėjai.

16. Nepaisant to, kad tyrimas atskleidė teigiamą korupcinės aplinkos suvokimo dinamiką, korupcijos problema išlieka aktuali ir, galimai, įgauna naujas formas. Todėl švietimo organizacijoms tenka svarbus ugdymo vaidmuo.

17. Nacionalinėje kovos su korupcija programoje teigiama, kad švietimo ir mokslo srityje nustatytos šios korupcijos rizikos: prekyba egzaminų užduotimis, besimokančiųjų priėmimo į mokyklas organizavimas nesivadovaujant objektyviais kriterijais, prekyba gerais pažymiais, gerais švietimo ar mokslo įstaigų reitingais ir kt.

18. Vienas iš Nacionalinės kovos su korupcija programos uždavinių – antikorupcinio švietimo plėtojimas. Pagal kompetenciją prisidedant prie šio uždavinio įgyvendinimo, numatoma

didesnį dėmesį skirti antikorupciniam besimokančiųjų švietimui: numatyti antikorupcinio besimokančiųjų ugdymo turinį ir jį integruoti į mokomuosius dalykus, inicijuoti organizacijos darbuotojų korupcijos prevencijos kompetencijų tobulinimą.

19. Atsižvelgiant į tai, kad antikorupcinis švietimas yra veiksminga priemonė formuoti tinkamą darbuotojų suvokimą apie korupcijos reiškinių ir situacijas, mažinti individualius korupcijos rizikos veiksnius, antikorupcinį procesą tikslinga patobulinti: jį organizuoti sistemingai pagal parengtą programą, tikslingai jį planuoti siejant su faktiniais įstaigų ir darbuotojų poreikiais, nuolat peržiūrėti antikorupcinio švietimo programos įgyvendinimo eigą ir veiksmingumą.

20. Kolegijoje veikia procesiniu požiūriu paremta kokybės vadybos sistema, aprašyta Kokybės vadove, kurio laikytis privalu visiems darbuotojams. Akademinės etikos kodekso, Vidaus darbo tvarkos taisyklių nesilaikymo atvejai traktuojami kaip neatitiktys.

21. Siekiant, kad studijų procese būtų nuolat laikomasi Akademinės etikos kodekso ar kitų teisės aktų, vadovaujamosi Studijų nuostatais ir specialiosios paskirties dokumentais. Vertindami studento baigiamąjį darbą / projektą, vertintojai vadovaujami pagrįstumo, patikimumo, aiškumo, naudingumo ir nešališkumo principais. Kiekvienas studentas, įstojęs į Kolegiją, pasirašo Studento sąžiningumodeklaraciją, kuri galioja visą studijų sutarties galiojimo laikotarpį. Parengęs baigiamąjį darbą / projektą, kiekvienas studentas pasirašo garantijos lapą, patvirtindamas, kad baigiamasis darbas / projektas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių.

22. Kolegijos Studijų nuostatuose numatyta, kad studentas privalo „laikytis Kolegijos statuto, Akademinės etikos kodekso, Mokslo ir studijų įstatymo, kitų teisės aktų ir Kolegijos vidaus tvarkos taisyklių nuostatų“.

23. Kolegijoje savanoriškai vykdoma studentų darbų plagiatų prevencija, dėstytojai ir studentai naudojami laisvai prieinamomis darbų sutapimo nustatymo programomis.

24. Dėstytojai laikosi akademinės veiklos etikos nuostatų, rengdami akademinis leidinius, nuotolinius kursus. Pasirašydamas leidybos sutartį, autorius patvirtina parengto akademinio leidinio originalumą. Autorius, parengęs nuotolinį kursą, pasirašo nuotolinių studijų kursoautentiškumo patvirtinimą.

25. Kolegijoje buvo patvirtinta ir įgyvendinta Korupcijos prevencijos programa 2024–2029 m. ir Korupcijos prevencijos priemonių planas 2024–2029 m., sudarytos galimybės teikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių tobulinimo.

26. Kolegijoje veikia teisės aktus atitinkanti korupcijos prevencijos sistema: vykdomi teisės aktų reikalavimai, vykdomas korupcijos prevencijos švietimas ir informavimas, skelbiama informacija apie valdymo organų priimtus nutarimus, Kolegijos pajamas ir išlaidas.

III SKYRIUS KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

27. Korupcijos rizikos veiksniai – priežastys, sąlygos, įvykiai, aplinkybės, dėl kurių galimasireikšti korupcijos rizika.

28. Kolegijoje korupcijos rizikos galimos šiose veiklos srityse:

28.1. *teikiant studijų paslaugas* (neleistinų dovanų ir atsiskaitymo priemonių ėmimas, interesų konfliktų reikalavimų nesilaikymas);

28.2. *vertinant studijų rezultatus* (nusirašinėjimas, prekyba egzaminų užduotimis, geraispažymiais, plagiavimas ir kt.);

28.3. *išduodant įgytą išsilavinimą liudijančius dokumentus* (prekyba diplomais);

28.4. *vykdant priėmimo į Kolegiją procedūras* (rezultatų įskaitymas, minimalaus konkursinio balo atitikimas);

28.5. *teikiant duomenis Kolegijos veiklą vertinančioms institucijoms* (akreditavimo, reitingavimo procedūros);

28.6. *organizuojant ir vykdant viešųjų pirkimų procedūras*;

28.7. *atliekant Kolegijos nuosavybės teise priklausančio turto nuomos, panaudos ar kitasprocedūras*;

- 28.8. panaudojant biudžeto lėšas, užtikrinant Kolegijos teikiamų paslaugų kokybę;
- 28.9. rengiant teisės aktus ir priimant sprendimus, nustatančius mokesčių lengvatas (interesų konfliktų reikalavimų nesilaikymas);
- 28.10. atliekant kitas viešojo administravimo ir paslaugų teikimo funkcijas.
29. Programoje numatomos korupcijos rizikos veiksnius mažinančios ir šalinančios priemonės (žr. IV skyrių).

IV SKYRIUS

PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

30. Programa skirta užtikrinti veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevenciją Kolegijoje.
31. Programos uždaviniai:
- 31.1. padidinti viešumą ir atvirumą teikiant Kolegijos paslaugas ir priimant valdymo sprendimus;
- 31.2. skatinti Kolegijoje antikorupcinės aplinkos kūrimą.
32. Programoje numatomos priemonės, skirtos korupcijos rizikoms mažinti ir šalinti, orientuotos į su korupcija susijusių problemų sprendimą. Programos įgyvendinimas pateikiamas Korupcijos prevencijos priemonių plane 2024–2029 m.

V SKYRIUS

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

33. Programoje numatytas priemonės įgyvendina Kolegijos direktorius ir Programos įgyvendinimo priemonių plane nurodyti vykdytojai.
34. Programoje numatytų priemonių įgyvendinimo koordinavimą vykdo Juridinio ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėja.
35. Priemonių vykdytojai kalendorinių metų pabaigoje pateikia informaciją apie priemonių įgyvendinimą Juridinio ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėjai.
36. Juridinio ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėja kalendorinių metų pabaigoje rengia Programos priemonių įgyvendinimo ataskaitas ir išvadas teikia Kolegijos direktoriui.
37. Programoje numatytų priemonių įgyvendinimo kontrolę vykdo bei korupcijos rizikos analizę atlieka Juridinio ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėja.
38. Programa vykdoma iš Kolegijai skirtų biudžeto asignavimų ir kitų finansavimo šaltinių.
39. Prireikus atskiroms Programos priemonėms įgyvendinti gali būti numatytas papildomas finansavimas.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

40. Klausimai dėl korupcijos rizikų, pastabos, pasiūlymai, atsižvelgiant į aplinkybes Kolegijoje teikiami tiesioginiam vadovui arba Juridinio ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėjai (administracija@utenos-kolegija.lt).
41. Galimos korupcijos pasekmės: pablogėjusi Kolegijos teikiamų paslaugų kokybė ir prieinamumas, sumažėjęs visuomenės pasitikėjimas Kolegija, sumažėjęs Kolegijos konkurencingumas.
42. Programa įsigalioja nuo 2024 m. balandžio 2 d.
43. Atsižvelgiant į Programos priemonių įgyvendinimo ataskaitą ir kitą reikšmingą informaciją, Programa gali būti keičiama / papildoma.
44. Programa viešinama Kolegijos tinklalapyje www.utenos-kolegija.lt, vykdytojai su programa supažindinami per dokumentų valdymo sistemą „Kontora“ .